Gyurgyík László

A szlovákiai magyarság demográfiai változásai 2001–2020[1]

Házasságkötési és válási mozgalom

László Gyurgyík
Demographic Changes of the Hungarian Population in Slovakia 2001–2020. Marriage and Divorce Movement
Keywords: Slovakia; Hungarian minority; marriages; mixed marriages; divorces; dissolution of mixed marriages

DOI: https://doi.org/10.61795/fssr.v26y2024i4.03

Tanulmányunk első részében a mai Szlovákia területén élő magyar kisebbségi közösség születési és halálozási mozgalmának alakulását vizsgáltuk 2001-től 2020-ig. Mivel a magyar lakosság népesedési folyamatai csak az országos adatokkal egybevetve értelmezhetők, ezért dolgozatunkban is a magyarság demográfiai folyamatait az országos adatokkal egybevetve elemezzük. Tanulmányunknak ebben a második részében a házasságkötések és válások alakulásával foglalkozunk.

Első lépésben a szlovákiai magyarság számának alakulását tekintjük át az utolsó három népszámlálás adatai alapján. Az évtizedenként megrendezett népszámlálások nemzetiségi adatai jelentik azokat a „biztos pontokat", amelyekhez viszonyítva értelmezhetjük az egy adott időszakban zajló népmozgalmi változásokat.

A szlovákiai magyar lakosság száma 2001 és 2021 között 520 528-ról 422 065-re, azaz 98 463 fővel, 18,9%-kal csökkent. Ugyanezen idő alatt Szlovákia lakosainak a száma 5 379 455-ről 5 449 270-re, 69 815 fővel, 1,3%-kal növekedett. A szlovák nemzetiségűek regisztrált száma is kismértékben, 1,0%-kal apadt 4 614 854-ről 4 567 547-re.

1 A tanulmány a „Szlovákiai magyar társadalom változásai az utóbbi 100 évben, különös tekintettel a mindennapi kultúrára" című, APVV-20-0336 számú projekt keretében készült. A tanulmány elkészítését a Szlovák Köztársaság Kisebbségi Kulturális Alapja támogatta.

1. táblázat. A magyar és szlovák lakosság száma, aránya Szlovákiában 2001–2021, %

Év	Összesen	Ebből Szlovákok	%	Ebből Magyarok	%
2001	5379455	4614854	85,8	520528	9,7
2011	5397036	4352775	80,7	458467	8,5
2021	5449270	4567547	83,8	422065	7,8

E három népszámlálás alkalmával a nemzetiségek, így a magyarok és a szlovákok számának változásával kapcsolatban is egy korábban nem vagy alig létező problémával kellett szembesülnünk. Míg az 1980. évi és a korábbi népszámlálások időpontjaiban statisztikailag elhanyagolható volt az ismeretlenek, azaz a nemzetiségi hovatartozást be nem vallók aránya, 1991-ben 8782 fő; 2001-ben 54 502 fő, a lakosság 1%-a, 2011-ben 382 493 fő, a lakosság 7%-a, 2021-ben 295 558 főt tett ki az ismeretlenek száma, azaz a lakosság 5,4%-a nem vallotta be nemzetiségi hovatartozását. Ennek hátterében kell értelmeznünk a szlovák lakosság kis mértékű apadását is. Amennyiben az ismeretleneket, a nemzeti hovatartozásukat be nem vallókat az egyes nemzetiségek aránya szerint szétosztjuk az egyes nemzetiségek között, a szlovákok száma jelentősen emelkedett az elmúlt időszakban.

A magyar lakosság esetében ezzel ellentétes folyamatok zajlottak le. A magyarok fogyatkozását elsősorban a természetes szaporodást felváltó fogyás, a magyar–szlovák asszimilációs folyamatok, és a (rejtett) migráció határozta meg. (Gyurgyík (2006) Ezek a tényezők a rendelkezésre álló statisztikai adatok szintjén nem mindig különíthetők el. A rejtett migrációval kapcsolatban pedig csak becslésekbe bocsátkozhatunk. A magyarok regisztrált számának csökkenéséhez a nem válaszolók, ismeretlenek is hozzájárultak.

A magyar lakosság demográfiai változásainak vizsgálatánál alkalmazott egyes mutatók kiszámításánál a magyarság számát a magyar nemzetiségűek számával adjuk meg.

1. A házasságkötések

1.1. Országos szint

A népmozgalmi folyamatok vizsgálatát a házasságkötések számának alakulásával kezdjük. A házasulók száma meghatározó mértékben hat a vizsgált népesség termékenységének alakulására. A házasságkötések számának alakulását a házasulandó korosztályok nagysága, de a mindenkori társadalmi-gazdasági körülmények is erősen befolyásolják. Az évenként megkötött házasságok száma eléggé nagy szóródást mutat, ezért a házassági mozgalom dinamikáját hosszabb távon, több évtizedre visszamenőleg, ötéves átlagértékek segítségével is megvizsgáljuk.

A szlovákiai házasságkötések száma a vizsgált két évtizedben nem kis mértékben növekedett. A változások tendenciája jobban megfigyelhető, ha a házasságkötések számának először ötéves átlagait tekintjük át. 2001 és 2005 között átlagosan 25 779 házasságot kötöttek, a következő 5 év átlaga több mint 900-zal, 26 688-ra növekedett. A 2011–2015 közötti évek átlaga kissé csökkent 26 526-ra, de a 2016–2020-as években igen nagy mértékben, 29 190-re, több mint 2600-zal megnőtt a házasságkötések száma, annak ellenére, hogy az utolsó vizsgált évben, 2020-ban a Covid-járvány következtében jelentősen visszaesett a házasságkötések száma. Az éves szintű változásokat az F1. táblázat szemlélteti.

Az éves szintű adatoknál megfigyelhetjük, hogy a 2001. évi 23 795 házasságkötésnél csak a 2020-as adat volt alacsonyabb, 23 753, ez utóbbi pedig, mint már említettük a Covid-járvány következménye. A legtöbb házasságot, 31 309-et, 2017-ben kötötték.

A házasságkötési mozgalom alakulását (első megközelítésben) a nyers házasságkötési arányszámok (az ezer lakosra jutó házasságkötések száma) segítségével vizsgáljuk meg. A nyers házasságkötési arányszám az ötéves átlagok szintjén 2001 és 2005 között 4,8 ezrelék, 2006 és 2010, valamint 2011és 2015 között is 4,9 ezrelék volt. Jelentősebb növekedés csak a 2010-es évek második felében figyelhető meg: 5,4 ezrelék. Éves szintű adatok esetében a legalacsonyabb érték 2001-ben és 2020-ban volt kimutatható: 4,4 ezrelék, a legmagasabb 2017-ben: 5,8 ezrelék.

A magyar házasságkötések száma a vizsgált 20 év során nem kis mértékben ingadozott. Legkevesebb házasságot 2009-ben, 1620-at, legtöbbet 2018-ban, 2228-at kötöttek. 2001 és 2005 között átlagosan 1877, 2006 és 2010 között 1725, 2011 és 2015 között 1825 házasságot kötöttek. A magyar házasságok számának jelentősebb növekedésére a 2016–2020 közötti években került sor, átlagosan 2060 házasságkötésre annak ellenére, hogy 2020-ban a már említett okok miatt nagymértékben, 1720-ra esett vissza a házasságkötések száma. Az egyes nemzetiségek – így a magyarok – nyers házasságkötési arányszámai kevésbé pontosak az összlakosságéinál, mivel a nemzetiségek, így a magyar népesség évközepi számai csak a népszámlálások éveiben tekinthetők pontosnak, a következő népszámlálásig terjedő években egyre jobban eltérnek a várható valós értékektől.[2] A magyarok nyers házasságkötési arányszámai ötéves átlagainak eltérései a 2001–2005, 2006–2010, 2011–2015-ös években nem voltak különösebben jelentősek: 3,6, 3,4, 4,0 ezrelék. A 2016–2020 közötti években már nem elhanyagolható növekmény volt kimutatható: 4,6 ezrelék. (F1. táblázat)

2 A magyar lakosság évközepi száma évente nagyobb mértékben csökkent a kimutatott értékeknél, a kimutatott évközepi számok nem tartalmazzák és nem is tartalmazhatják a nemzetiségváltásból adódó csökkenést.

A magyarok nyers házasságkötési arányszámai jelentősen alacsonyabbak a szlovákiai értékeknél. Ugyanakkor az eltérés a 2010-es években jelentősen csökkent.

A 2001–2005 közötti években közel 24,3%-kal volt alacsonyabb a magyar házasságkötési arányszám az országosnál. A 2006–2010-es években az eltérés tovább növekedett 32,0%-ra. A 2010-es években viszont jelentős mértékben csökkent. 2011–2015-ben 18,6%, 2016–2020-ban 14,8%. A csökkenés módszertani okokra vezethető vissza. (Lásd 2. lábjegyzet)

A házasságkötések számának alakulása korcsoportok szerint a három népszámlálás időpontjában jelentősen különbözik. Csak az országos adatok vizsgálatára van módunk, nemzetiségi adatok nem állnak rendelkezésre.

1. ábra. A férfiak és nők korspecifikus házasságkötési arányszámai Szlovákiában 2001, 2011, 2021

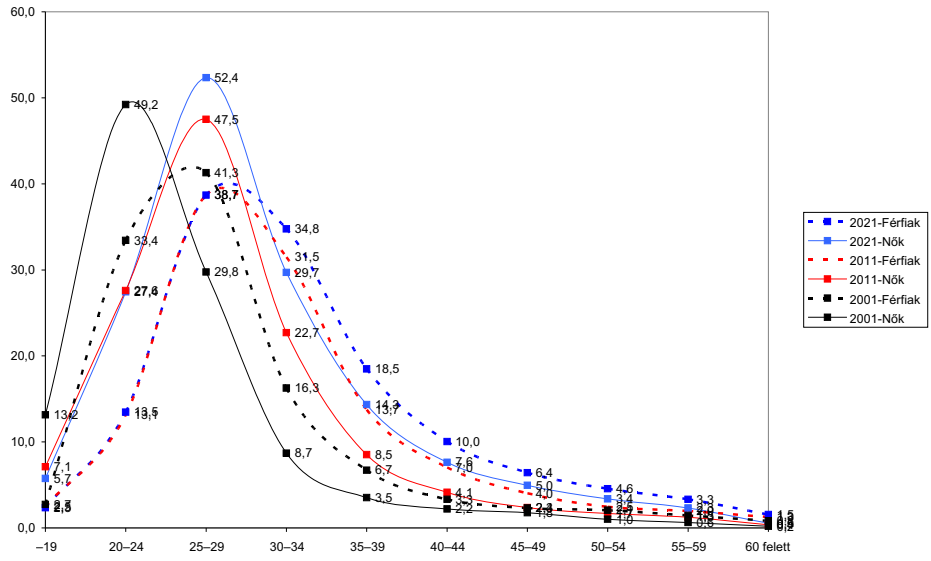

Az adatokból láthatjuk, hogy a házasságkötés időpontja életkor szerint egyre jobban kitolódik. 2001-ben a legtöbb házasságot a 20–24-éves nők és a 25–29 éves férfiak kötötték. A 20–24 éves nők a házasságra lépők 49,2%-át, a 25–29 éves férfiak 41,3%-át tették ki. 2021-ben a 25–29 éves nők tették ki a házasságra lépők többségét, 52,4%-ot, a férfiak esetében a 25–29 évesek 38,7%-a, a 30–34 évesek közel annyian voltak, 34,8%.

A magyar lakosságra vonatkozólag nem lettek közzétéve korcsoportok szerinti házasságkötési adatok, de mivel a magyar lakosság az országosnál elöregedettebb, ezért a legnagyobb arányban házasságot kötő korcsoportja, a 25–34 évesek kisebb arányban kötnek házasságot az országos értékeknél.

1.2. Vegyes házasságok

A továbbiakban a házasságkötések alakulásának egyik sajátos területét, a vegyes házasságkötések számának, arányának alakulását tekintjük át. (F2. táblázat)

A házasságkötési statisztikában feltüntetett vegyes házasságkötések számának értelmezéséhez előzetesen egy megjegyzést kell fűznünk. A vegyes házasságkötések oszlopában megadott értékek nem a valóban megkötött házasságok számát adják meg. A ténylegesen megkötött házasságok száma a megadott érték kétszerese. (A házasságkötések nemzetiségek szerint kimutatott számának egyeznie kell a Szlovákiában megkötött házasságok számával.) A homogén házasságkötések tényleges és kimutatott száma azonos, a vegyes házasságkötéseknél a házasságra lépők számát nemzetiségenként osztják kettővel.

Például a 2002. évre vonatkozó adatok azt fejezik ki, hogy az 1830 magyar házasságkötés kétszer ekkora, azaz 3660 magyar nemzetiségű házasságot kötő felet jelent, ebből a homogén házasságkötések száma 1335. A 495 kimutatott magyar párú vegyes házasságkötés (1830-1335=495) a valóságban 990 megkötött házasságot jelent, de e házasságkötések fele jelenik csak meg a magyar házasságkötések oszlopában, a másik fele pedig megoszlik a nem magyar nemzetiségű házasfelek között. A jelzett időpontban eszerint ténylegesen 2325 magyar párú (homogén és vegyes) házasság köttetett összesen, ebből 990 házasságkötésnél volt az egyik fél nem magyar nemzetiségű. A „magyar párú házasságkötésekre jutó vegyes házasságkötések aránya 42,6%, a homogén magyar házasságokra jutó magyar párú vegyes házasságok aránya 74,2% volt. Lásd F1. és F2. táblázat.

Országosan a vegyes házasságkötések száma a vizsgált időszakban nagymértékben, több mint kétszeresére növekedett. Ötéves átlagok szerint vizsgálva is megfigyelhető a folyamatos növekedés. A 3. évezred első öt évében átlagosan 3822 vegyes házasságot kötöttek. Ez a szlovákiai házasságkötések 14,8%-át tette ki. A következő öt év átlaga 4726 vegyes házasságkötés. A 2010-es évek első felében 5005, második felében 5495 vegyes házasságkötésre került sor. Átlagos arányuk is folyamatosan emelkedett. Csak az utolsó öt év átlaga – a Covid miatt – volt egy picit alacsonyabb: 2005–2009: 17,7%, 2010–2014: 18,9%, 2015–2020: 18,8%. Ami az egyes évek adatait illeti, a legkevesebb vegyes házasságot 2001-ben kötötték, 2597-et. A legtöbbet 2018-ban, 6149-et. (F2. táblázat) Arányait tekintve a legalacsonyabb érték 2001-ben volt: 10,9%, a legmagasabb 2018-ban 19,7%.

A magyar párú vegyes házasságkötések számának alakulása kevésbé volt látványos: 2001 és 2005 között átlagosan 500, a következő öt évben 2-vel kevesebb, a 2010-es években viszont sokkal dinamikusabban emelkedett a vegyes házasságkötések száma. A 2010-es évek első felében 585, a második felében 702 vegyes házasságkötésre került sor. Arányait tekintve is a növekedés folyamatos: 26,7%, 28,9%, 32,1%, 34,0%. A legkevesebb vegyes házasságot 2001-ben kötötték: 488-at, a legtöbbet

FÓRUM Társadalomtudományi Szemle, XXVI. évfolyam 2024/4, Somorja

2018-ban: 751 vegyes házasságot. Arányait tekintve a legalacsonyabb 2001-ben 25,5%, a legmagasabb 2020-ban 36,4% volt.

A vegyes házasságok számának növekedéséhez igen jelentős mértékben hozzájárult az egyéb és ismeretlen kategóriába besorolt házasulók számának növekedése. A rendszerváltást követő időszakban a nemzetközi „házassági piac" megnyílt, igen nagy mértékben megnőtt a külföldiekkel kötött házasságok száma, aminek nagy valószínűség szerint csak egy nagyon kis része volt nemzetiségileg homogén házasság, a döntő többsége nemzetiségileg vegyes házasság volt.

Mint az F5. táblázatból láthatjuk, 2001 és 2020 között az egyéb és ismeretlen kategóriába tartozók száma csaknem folyamatosan, három-négyszeresére növekedett. 2001-ben 849, 2020-ban 2299 egyéb és ismeretlen nemzetiségű kötött házasságot, de 2018-ban számuk már 3874 főt tett ki. (Jelentősen alacsonyabb volt a számuk és arányuk a 2020-as covidos esztendőben.) A házasságot kötő felek közötti arányuk is 1,8%-ról 6,2%-ra növekedett. A szlovákiai vegyes házasságkötések esetében 2001-ben a vegyes házasságra lépő felek 16,3%-át tették ki, a 2010-es évek közepén, második felében arányuk egyes években meghaladta a 30%-ot.

A magyar párú vegyes házasságok számának, arányának növekedésében is jelentős szerepe volt az egyéb és ismeretlen nemzetiségűek kategóriájába tartozó házasuló feleknek. Ugyan számuk szinte folyamatosan növekedett, arányuk a 2000-es évek első évtizedében messze elmaradt az országostól, ennél mintegy két-háromszor alacsonyabb. Számuk a 2000-es évek első évtizedében nem éri el a 100 főt, 2001-ben 33, 2009-ben 59 fő, a 2010-es években növekedésük mellett a számuk jelentősen megnőtt: 112 és 295 között mozgott. 2001-ben a vegyes házasságokon belüli arányuk 3,4%-ot tett ki, de 2010-től meghaladta a 10%-ot, 2014-ben és 2015-ben a 20%-ot is. (F5. táblázat)

2001-ben országosan a vegyes házasságra lépő felek közel fele, 47,8%-a szlovák, 18,8%-a magyar, 10,1%-a cseh, 4,1%-a német, 1,8%-a ukrán, további 1%-nál kisebb arányú a nevesített nemzetiségek aránya 1,1% (0,17% roma, 0,58% lengyel 0,35% ruszin). 16,3%-a egyéb és ismeretlen.

2011-re jelentősebb eltolódások figyelhetők meg a vegyes házasságot kötők nemzetiségi összetételében: csökkent a szlovákok 46,8%, a magyarok 10,5%, az ukránok 1,7%, a romák aránya 0,1%, növekedett a csehek 13,20%, a németek aránya 2,7%. A ruszinok aránya 0,3%-ot, a lengyeleké 1,5%-ot tett ki. Legnagyobb mértékben gyarapodott az egyéb és ismeretlen nemzetiségűek aránya 23,3%.

2020-ban tovább csökkent a szlovákok aránya, 45,8%, a magyarok aránya 15,0%-ra növekedett. A csehek aránya 7,0%-ot, a németeké 1,1%-ot, az ukránoké 2,2%-ot, lengyeleké 0,9%-ot, ruszinoké 0,4%-ot tett ki. Viszont látványosan tovább emelkedett az egyéb és ismeretlen nemzetiségűek aránya 27,6%. Feltételezhetjük, hogy az utóbbi csoport meghatározó részét külföldi állampolgárok teszik ki, de nem zárható ki az sem, hogy a házasságkötést regisztráló adatlapokon növekvő mértékben marad el a nemze-

tiség feltüntetése. A külföldi állampolgárokkal kötött vegyes házasságok számának, arányának az elmúlt években igen nagy mértékű növekedése jelentősen eltér a házasodási mozgalom korábbi évtizedekben megfigyelt trendjeitől.

A magyar párú vegyes házasságok zömét a szlovák féllel kötött házasságok teszik ki. Ezek aránya 2001-ben 93,2%-ot tett ki. Egészen 2009-ig arányuk 90% és 95% között, 2010 és 2013 között 80% és 90% között, 2014-től 75% és 85% között mozgott. A magyar–cseh vegyes házasságok aránya a vizsgált időszakban 1% és 4% között mozgott. Viszont az egyéb és ismeretlenekkel kötött házasságok aránya igen tág keretek között ingadozott. 2001-ben 3,4%, 2010-ben 11,9%, 2014-ben 20,3%. 2020-ban 14,1%.

1.2.1. Vegyes házasságok kerületek szerint

A továbbiakban a magyar nemzetiségűek vegyes házasságkötéseinek alakulását kerületek szerint vizsgáljuk meg. A házasságot kötő felek nagyobb része többnyire a saját kerületéből származó partnerrel köt házasságot, egy részük távolabbi régiókból választ társat. Ezért a területi egységek szerinti vegyes házasságkötések változásainak vizsgálatánál két megközelítési móddal találkozhatunk.

1. A Szlovák Statisztikai Hivatal által publikált népmozgalmi adattáblák a házasságok kerületek szerinti nemzetiségi összetételénél csak azokat a házasságokat mutatják ki, amelyeknél mindkét házaspár ugyanabból a kerületből származott.[3] Ily módon a házasságok egy nem elhanyagolható része, ahol a házasuló felek különböző kerületekből származnak, nem kerültek be az elemzésbe. 2001-ben 86,4%-ot tett ki az azonos kerületből származók között köttetett házasságok aránya. A 2000-es években a területi homogámia mértéke csökkent, a 2010-es években lényegesen nem változott. 2011-ben és 2021-ben is 84,5%-ot tett ki.[4] Ezért ennél a vizsgálati módszernél nem elhanyagolható mértékű torzítással, pontatlansággal kell számolnunk.

2. A vegyes házasságkötések összetételének vizsgálatánál a korábbiakban az előzőtől eltérő számítási eljárást alkalmaztunk. Ennek lényege, hogy az egyes területi egy-

3 Lásd az SŠÚ honlapján: http://portal.statistics.sk/showdoc.do?docid=6674 Pramenné dielo 2001-2020/Sobáše/Tab. B12 Sobáše podľa národnosti snúbencov

4 Az azonos kerületből származó házasulók aránya kerületenként különbözik. 2001-ben a házasulók között kimutatott legkisebb mértékű területi homogámia a Pozsonyi kerületben (81,4%) és a további nyugat-szlovákiai (Nagyszombati, Trencséni, Nyitrai) kerületekben (83,2%, 86,2,%, 86,5%) volt. A legnagyobb mértékű területi homogámia a Zsolnai kerületben volt (89,3%). A további közép- és kelet-szlovákiai kerületekben a területi homogámia mértéke csaknem azonos volt, 87,4 és 87,8% között mozgott. A területi homogámia eltérése 2020-ban az egyes kerületekben hasonló volt, mint 2001-ben. Továbbra is Pozsonyban volt a legalacsonyabb: 79,8%, ezt követte a Nagyszombati és Trencséni kerület (82,0, 84,4%). A legnagyobb mértékű területi homogámia Zsolnán volt kimutatható (87,2%), a többi kerületben 84,4% és 86,2% között mozgott.

ségekből (kerületekből, járásokból) valamennyi házasuló adatait bevontuk a vizsgálatba. Az egyes területi egységekből származó férfiak és nők házasságkötéseinek számát átlagoltuk. Ugyanígy jártunk el a nemzetiség szerinti házasságkötések vizsgálata esetében is.[5] Ennél a vizsgálatnál a Szlovák Statisztikai Hivataltól vásárolt adatállomány adatait dolgoztuk fel, mely az 1997 és 2010 közötti évekre vonatkozó adatokat tartalmazott.

Jelen tanulmányunkban csak az első megközelítés alapján van módunkban vizsgálódni. (A 2010-es évekre vonatkozólag nem rendelkezünk részletes statisztikai adatállománnyal.) Szlovákia kerületei közül a magyarlakta kerületeket vontuk be a vizsgálatunkba. Azokat a kerületeket – Trencsén, Zsolna, Eperjes –, ahol a magyarság szórványban él, nem vontuk be a vizsgálatunkba. Ily módon a 8 kerület közül 5 adatait vizsgáljuk: Pozsony, Nagyszombat, Nyitra, Besztercebánya, Kassa.

2 ábra. A magyar párú vegyes házasságkötések aránya Szlovákia magyarlakta kerületeiben 2001–2020

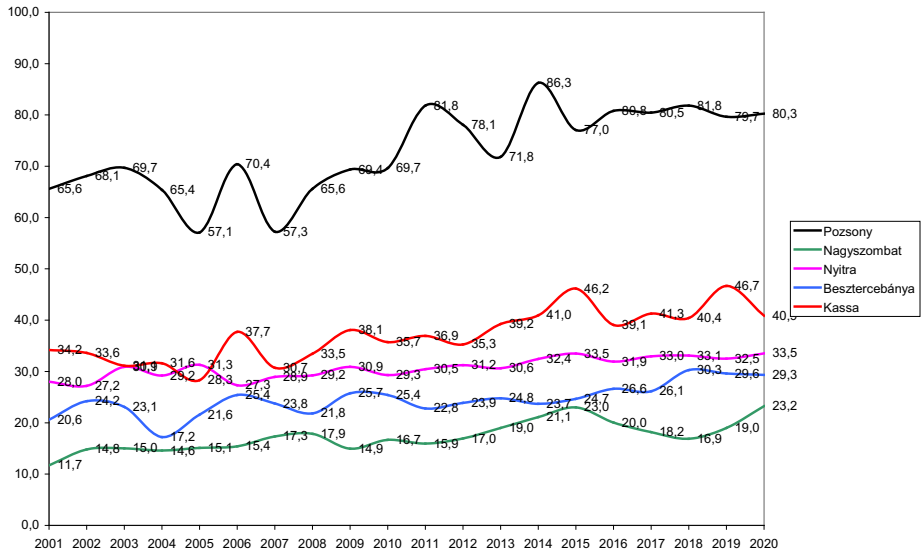

5 Lásd: Gyurgyík 2014. Számítási eljárásunkat egy konkrét példa alapján ismertetjük. 2011-ben a Nagyszombati kerületből 2500 férfi és 2478 nő kötött házasságot. Ez 2489 „statisztikai" házasságkötést jelent. (2500+2478)/2=2489. A vizsgált kerületből származók házasságkötéseinek tényleges száma 2042 (ha mindkét fél a Nagyszombati kerületből származott). Azaz a kerületen belüli területi homogámia 82,0%. Saját számításainkat a Szlovák Statisztikai Hivataltól vásárolt adatbázis alapján végeztük el, mely a házasságot kötők egyéni adatait tartalmazza az 1997 és 2010 közötti évekre vonatkozólag.

A kerületek szerinti adatokból is látható, hogy a magyar lakosság vegyes házasságkötéseinek az aránya nem növekszik lineárisan. Arányuk annál nagyobb, minél kisebb számban, arányban élnek magyarok az egyes kerületekben. (Lásd F4. táblázat)

2001 és 2020 között a magyar párú heterogén házasságkötések aránya Szlovákiában 25,7%-ról 36,4%-ra emelkedett. Az adatokból látható, hogy legnagyobb arányban a Pozsonyi kerületben élő magyarok kötnek vegyes házasságot. 2001-ben 65,6%, 2010-ben 69,7, 2020-ban 80,3%. A kerületből származó magyar házasulók száma viszonylag alacsony volt (2001-ben 93, 2010-ben 145, 2020-ban 152 magyar nemzetiségű kötött házasságot.)[6] Az egyes években a magyar párú heterogén házasságok aránya is jelentős mértékben szóródott. Ezzel szemben legalacsonyabb a Nagyszombati kerületben élő magyar párú vegyes házasságkötések aránya (2001-ben 11,7%, 2010-ben 16,7%, 2020-ban 23,2%). A vizsgált időszakban arányuk jelentős mértékben növekedett, az egyes években a heterogén házasságkötések rátája kevésbé szóródott. A második legmagasabb a magyar párú vegyes házasságkötések aránya a Kassai kerületben, és a növekedésük is jelentős a kerületből származó magyarok esetében (34,2–40,9%). Megjegyezzük, hogy 2019-ben a ráta ennél jóval magasabb, 46,7% volt. Közepesen magas az arányuk a Nyitrai kerületben, s a növekedés is viszonylag mérsékelt (28,0%-ról 33,5%-ra). Ez utóbbinál a növekedés jelentősen alacsonyabb a Besztercebányai kerületben (20,6%-ról 29,3%-ra).

2. Válások

A házasságok megszűnésének formái közül csak a válást tudjuk a népmozgalmi statisztikai adatok alapján nemzetiségek szerint is vizsgálni. A válások száma Szlovákiában a 2000-es évek első évtizedében némileg még emelkedett. 2001 és 2005 között átlagosan 11 381, az évtized második felében 12 450 válásra került sor. A 2010-es éveket a válások számának csökkenése jellemezte. Az évtized első felében 10 659, a másodikban 9245 válásra került sor. Az évtized második felében a válások számának mérsékléséhez a covidos 2019-es év adata is nem kis mértékben hozzájárult. 2001-ben a válások száma még nem érte el a 10 000-et, (9817), 2002-ben és 2003-ban megközelítette a 11 ezret, a legnagyobb számú válást 2006-ban regisztrálták, 12 716-ot. Ezt követően a válások száma érzékelhetően csökkent. 2015-ben 10 000 alá esik. 2020-ban nem éri el a 9000 ezret. A válási arányszám is hasonló tendenciát mutat: a 2001. évi 1,8 ezrelékről 2004-re 2,6 ezrelékre növekszik, majd egy nem folyamatos csökkenés során 2012-ben 2,0 ezrelékre, 2020-ban 1,5 ezrelékre esik vissza.

6 Mint a korábbiakban már említettük, csak azoknak a házasulóknak az adataival számolhattunk, akik mindketten ugyanabban a kerületben élnek.

A felbontott magyar házasságok száma az országoshoz hasonló tendenciát mutat. (F3. táblázat) A 2000-es évek első felében átlagosan 1047, a második felében kissé magasabb, 1073 házasságot bontottak fel. Ezt követően jelentős csökkenés figyelhető meg: a 2010-es évek első felében 846, a második felében 684 házasságot bontottak fel. 2001-ben még nem érte az 1000-et (977) 2002 és 2009 között 1000 felett volt. A legtöbb válásra 2006-ban került sor: 1188, 2010-től szinte folyamatos csökkenés figyelhető meg. 2020-ban 618 válás volt kimutatható.

A magyar lakosság nyers válási arányszámai egész jól közelítenek az országos értékekhez, kisebb az eltérés, mint a házasságkötési arányszámok esetében. Ugyanakkor a szórás, az országos értékektől való eltérés nagysága sokkal nagyobb. A legtöbb évben a magyar arányszámok alacsonyabbak az országos értékeknél, de 2001 és 2003 között meghaladják azokat. A legmagasabb magyar többletet 2002-ben regisztrálták, ekkor 6,2%-kal haladta meg a magyar válási arányszám az országosat. 2001-ben és 2003-ban ennél jóval kisebb értéket mértek (3,0% és 0,9%). Az országos értéktől legnagyobb mértékben 20,4%-kal 2004-ben maradt el a magyarok arányszáma (2,6 ezrelék és 2,0 ezrelék) de 10%-nál nagyobb eltérés még néhány további évben is kimutatható volt. Tendenciáit tekintve a 2001 és 2005 közötti évek átlagában volt az eltérés a legalacsonyabb: 4,4%, a 2000-es évek második felében ennek több mint kétszerese, 9,3% volt. 2011–2015 között 6,1%, az évtized második felében 10,8%. Itt is tekintetbe kell vennünk azt, amit már az előbbiekben említettünk, a magyarok regisztrált adatok alapján kiszámított válási arányszámai és várható számai a két népszámlálás közötti időszakban egyre jobban eltérnek egymástól, azaz a regisztrált szám a reális értékeknél egyre magasabb, mivel a magyarok évközepi népességének a száma ezekben az években eltér a várhatótól. Azaz az arányszámok is a reális értékeknél egyre magasabbak.[7]

A 100 házasságkötésre jutó válások száma a válási statisztika igen gyakran alkalmazott, „közkedvelt” mutatója. Kifejezi, hogy az adott évben felbontott házasságok az (adott évben megkötött) házasságok hány százalékát teszik ki. Tekintetbe kell vennünk, hogy a lakosság egyre növekvő része – legalábbis időlegesen – nem köt formálisan házasságot. Ily módon a házasságot kötők száma kisebb a tényleges párkapcsolatban (házastársi és élettársi kapcsolatban) élők számánál, másrészt az élettársi kapcsolatban élők száma, aránya nemzetiségenként is különbözik. E mutató alkalmazásánál tekintetbe kell vennünk azt is, hogy a házasságkötések száma országosan a vizsgált időszakban növekedett, a válásoké pedig csökkent. A magyarság esetében a házasságkötések száma az első 14 évben inkább stagnált, a 2010-es évek második felében jelentősebb mértékben növekedett, a válásoké pedig a vizsgált időszak egészében csökkent.

7 Lásd a 2. lábjegyzetet.

Az adatokból láthatjuk, hogy Szlovákiában a 100 házasságkötésre jutó válások száma a vizsgált időszakban csökkent. Ugyanakkor a magyarok mutatói messze magasabbak az országos értékeknél, de a 2010-es években a magyarok mutatói egyre jobban közelítenek a szlovákiai értékekhez. Átlagosan a 2001 és 2005 közötti időszakban a magyarok körében 55,8, az összlakosság esetében 44,1 válás jutott 100 házasságkötésre. A 2000-es évek második felének az átlagai még nagyobb mértékben különböztek az előző öt év átlagaitól: 62,2 és 46,7 válás jutott 100 főre. A 2010-es években jelentősen csökkent a különbség az országos és a magyar adatok között: a 2011–2015 közötti évek átlaga 6,2-vel, a 2016–2020 között a különbség 1,5-re csökkent.

A magyar és az országos értékek alakulásának vizsgálatánál tekintetbe kell venni néhány mozzanatot: egyrészt a válással végződő házasságok „élettartama" 2001 és 2020 között kismértékben növekedett. A 2001–2005 években átlagosan 13,9 év volt a válással végződő házasságok élettartama. A következő öt év átlaga nem kis mértékben magasabb, 14,8 év, a 2010-es évek átlaga 15,3 év. Legrövidebb élettartamúak a 2001-ben és 2002-ben felbontott házasságok voltak 13,6 év. Leghosszabbak pedig a 2017-ben felbontottak: 15,6 év.

Ezért pontosabb adatokat kapunk, ha az egy-egy évben kimutatott válások számát a 14–16 évvel korábban megkötött házasságok számához viszonyítjuk. (Lásd 3. ábra) Az adatokból láthatjuk, hogy amennyiben a válások számát nem az adott naptári évben kötött házasságok számához, hanem a válással végződő házasságok élettartamával csökkentett évek adataihoz viszonyítjuk, akkor már sokkal kisebbek az eltérések a magyar lakosság és az országos mutatók között.[8] Sőt azt tapasztaljuk, hogy ebben a megközelítésben az országos értékek az évek többségében még némileg magasabbak is a magyar értékeknél. Csak 2002-ben és a négy utolsó vizsgált évben – 2017 és 2020 között – volt magasabb a magyar nemzetiségűek esetében a 100 házasságra jutó válások száma.

A szlovákiai magyarok házasságkötési és válási arányszámainak eltérésénél látnunk kell, hogy a magyarok száma – ellentétben Szlovákia összlakosságával – folyamatosan csökken, a magyarok átlagéletkora 3-4 évvel magasabb az országosnál, a legnagyobb arányban házasságra lépő korcsoportok (a 25–34 évesek) aránya alacsonyabb az országosnál.

8 R – regisztrált adat: A válások száma az adott naptári évben kötött házasságok számához viszonyítva. K – korrigált adat: A válások számát az adott naptári év mínusz a válással végződő házasságok élettartamának megfelelő évhez viszonyítjuk. Pld. A 2017-ben felbontott házasságok élettartama 15,6 év. Ezért a 2017. évi válási adatokat a 2017-16=2001. évi házasságkötési adatokhoz viszonyítjuk.

3. ábra. A magyar nemzetiségűek 100 házasságkötésre jutó válásainak a száma a regisztrált (R) és a korrigált (K) adatok alapján Szlovákiában, 2001–2020

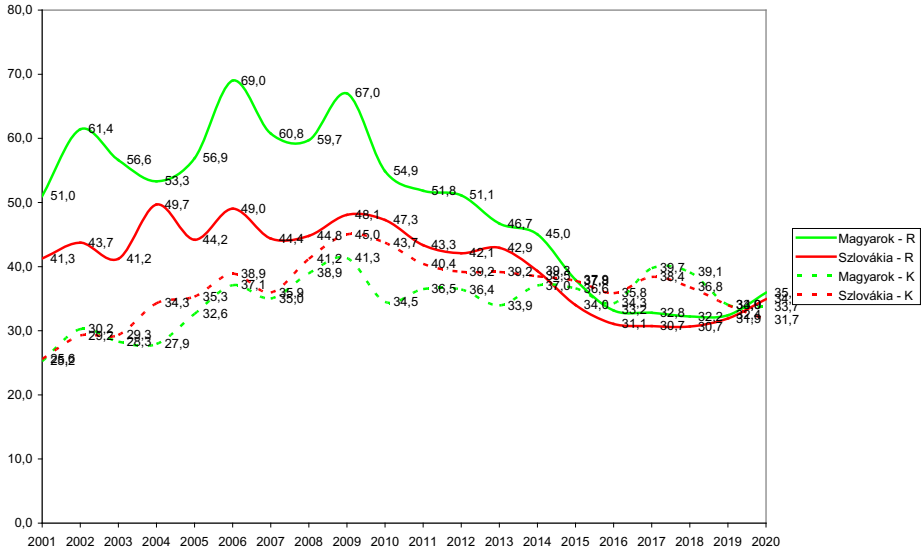

2.1. A vegyes házasságok felbomlása

A továbbiakban tekintsük át, milyenek voltak a vegyes házasságok felbomlásának tendenciái. Vajon milyen mértékben térnek el a vegyes házasságok felbomlásának adatai a magyar nemzetiségűek válási adataitól.[9]

Továbbá a házasságok felbomlásának kérdését a nemzetiségileg vegyes házasságok szempontjából is meg kell vizsgálnunk. Felmerül a kérdés, hogy van-e különbség a házasságok tartósságát illetően a magyar nemzetiségűek által kötött házasságok és a magyar párú vegyes házasságok között. Az F6. táblázat alapján láthatjuk, hogy a vizsgált időszakban mennyire térnek el a vegyes házasságok felbomlásának adatai az országos és a magyarok válási trendjeitől. Az előzőekben már a 100 házasságkötésre jutó válások számának alakulását az országos és a magyar népesség vonatkozásában áttekintettük. Most vizsgáljuk meg, milyen mértékben térnek el a 100 vegyes házasságkötésre jutó vegyes házasságok felbomlásának adataitól. Láthatjuk, hogy a 100 házasságkötésre jutó válások száma a vegyes házasságok esetében sokkal alacsonyabb, mint az országos adatok esetében. Az adatokból azt látjuk, hogy 2013-ig az

9 A továbbiakban a házasság felbomlása és a válás fogalmakat az összes (szlovákiai és magyar nemzetiségűek) házasság felbomlására vonatkoztatjuk. Ezáltal elkerüljük a vegyes házasságok és a házasság fogalmának felcserélését.

országos mutató értéke meghaladta a 40-et, ezt követően 31 és 39 között mozgott. A vegyes házasságok felbomlása esetében ennél sokkal kisebb értékeket kapunk. A 100 vegyes házasságkötésre jutó válások, vegyes házasságok felbomlásának száma az első néhány év kivételével több mint kétszer kisebb, mint az előző mutató esetében. A mutató értéke szinte folyamatosan csökkent. 2001-ben 32,2, 2011-ben 17,9, 2020-ban csupán 15,1 volt.

A száz házasságkötésre jutó válások száma a magyar nemzetiségűek esetében is magasabb a magyar párú vegyes házasságok felbomlásának az adatainál, de az eltérések sokkal kisebbek, mint az országos adatok esetében. Ugyanakkor a két adat közti különbség növekszik. Míg 2001-ben a magyarok körében 100 házasságkötésre 51,0, 100 vegyes házasságkötésre 49,8 válás jutott. Ezzel szemben a két mutató közötti eltérés 2020-ra jelentősen megnőtt: 35,9 és 21,6. Megfigyelhetjük, hogy az adataink között akad olyan év is, amikor a magyar párú vegyes házasságok felbomlása mutatójának értéke magasabb a magyarok nemzetiségűek válásainál. A korábbiakban azt feltételeztük, hogy a vegyes házasságok kevésbé stabilak az összesített házassági adatoknál. 1980 és 1995 között a felbomlott vegyes házasságok részaránya szinte minden évben magasabb volt, mint a megkötött vegyes házasságok részaránya. (Gyurgyík 2006) (F6. táblázat)

A következő lépésben vizsgáljuk meg, hogyan alakult a házasságokra jutó válások száma, ha nem az adott évben megkötött és felbontott házasságok adatait vetjük össze, hanem tekintetbe vesszük a felbontott házasságok élettartamát is, azaz egy adott év válási adatait a 14–16 évvel korábban megkötött házasságok adataival vetjük egybe, azaz az ún. korrigált adatokkal dolgozunk.[10]

A korábbiakban kimutattuk, hogy a 100 házasságra jutó válások korrigált száma az országos és a magyar adatok esetében az egyes években alig különbözik egymástól. Vizsgáljuk meg, hogy a vegyes házasságok felbomlásának korrigált adatai hogyan alakultak magyar és országos viszonylatban.

Országos szinten a 100 vegyes házasságkötésre jutó felbontott vegyes házasságok korrigált száma a 2000-es évek első évtizedében növekedett, a második évtizedben viszont csökkent. Ugyanakkor a magyar nemzetiségűek esetében szinte minden évben magasabb e mutató értéke. (F7. táblázat) A szlovákiai vegyes házasságok esetében e mutató értéke 2001-ben 18,6, a magyarpárú vegyes házasságkötések esetében 23,1 volt. A magyar és az országos mutató közti eltérés nagysága a 2000-es években többnyire 4 és 6 között mozgott, a 2010. év kivételével: a magyarok mutatója volt alacsonyabb (31,2 és 33,3). Országos szinten a mutató 2009-ben volt a legmagasabb: 34,2, a magyarok esetében 2009-ben és 2011-ben volt a legmagasabb: 38,1. A 2010-es években az országos és a magyar mutató közti eltérés nagysága megnőtt: 2015-ben

10 Lásd az előző részt.

meghaladja a 10-et, majd 2017-től 13-14 között mozog. Mind az országos, mind a magyar korrigált mutatók esetében is megfigyelhető, hogy a 100 házasságkötésre jutó válások számánál a 100 vegyes házasságkötésre jutó vegyes házasságok felbontásának a száma alacsonyabb. Mire vezethető ez vissza?

Már az 1960-as években Ziegenfuss cseh demográfus kimutatta, hogy a vegyes házasságok egy részében etnikai homogenizációra kerül sor, azaz az egyik fél nemzeti hovatartozása legalábbis formálisan megváltozik, az esetek döntő többségében a többségi nemzet irányába. (Ziegenfuss 1966) Azaz a korábban vegyes házasságokként regisztrált házasságok egy része a válás időpontjára már statisztikailag homogén házasságként kerül a statisztikákba, ily módon a vegyes házasságkötésekre jutó vegyes házasságok felbomlásának az aránya csökken. Ennek nagyságát nincs módunkban a rendelkezésre álló népmozgalmi adatok alapján megvizsgálni. (Más szavakkal azt, hogy a korábban vegyes házasságként megkötött házasságok 14–16 évvel később mekkora része tekinthető még vegyesnek.) Ezért az elmozdulás nem (csak) a házasságot felbontó felek nemzetiségi összetételében mutatkozik meg, hanem a házasságokon belül a vegyestől a homogén felé történő elmozdulásban is. Azaz változik az egyes házasságot kötő kohorszok (nemzedékek) összetétele. Másként fogalmazva: egy adott évben a házasságot kötő felek kohorszán belül a vegyes házasságok aránya a 14–16 év alatt lecsökken, legalábbis statisztikailag, homogén házassággá válik. E házasságok felbontásakor a vegyes házasságok aránya kisebb lesz, mint amilyen volt az arányuk a vegyes házasságok megkötésekor. Abban az esetben is, ha nem különbözik a vegyes és nem vegyes házasságok felbontásának az aránya.

Jelenlegi ismereteink szerint még egy további szempontot is tekintetbe kell vennünk: a vegyes házasságot kötő felek között jelentős számban vannak jelen különböző nemzetiségű nem szlovák állampolgárok is. Feltételezhetjük, hogy a házasságkötés után e házaspároknak egy nem kis része a későbbiekben nem Szlovákiában, hanem külföldön telepszik le, ezáltal egy a későbbiekben bekövetkező esetleges válás esetében a házasságuk felbomlása már nem a szlovák statisztikákban jelenik meg, Ez is a válással végződő vegyes házasságok regisztrált számának csökkenését eredményezheti.

Összefoglalás

Tanulmányunkban a szlovákiai magyar lakosság 2001 és 2020 közötti házasságkötési és válási mozgalmának változásait elemeztük a szlovákiai házasságkötési és válási mozgalom hátterében. Vizsgálatunk során regisztrált és korrigált adatokkal dolgoztunk. E korrigált adatok vizsgálata alapján a szlovákiai magyarság házasságkötési és válási folyamatai a regisztrált adatoktól jelentős mértékben eltérő tendenciái bontakoznak ki.

A szlovák állami keretek között élő magyar lakosság házasságkötési arányszámai a vizsgált időszakban az országosnál kedvezőtlenebbek (alacsonyabbak) voltak, a vála-

si arányszámok viszont kedvezőbbek (alacsonyabbak). A magyar házasságkötési és válási arányszámok az országos értékeknél alacsonyabbak voltak. A magyarok körében a vegyes házasságkötések aránya magasabb az országosnál, hasonló módon a vegyes válásoké is. Ugyanakkor a korrigált adatok alapján az eltérések jelentősen kisebbek, mint a regisztrált adatok alapján.

Irodalom

Gyurgyík László 2004. *Asszimilációs folyamatok a szlovákiai magyarság körében*. Pozsony, Kalligram.

Gyurgyík László 2006. *Népszámlálás 2001 – A szlovákiai magyarság demográfiai, település- és társadalomszerkezetének változásai az 1990-es években*. Pozsony, Kalligram.

Gyurgyík László 2014. *A szlovákiai magyarság demográfiai folyamatai 1989-től 2011-ig. Különös tekintettel 2001-től napjainkig tartó időszakra*. Somorja, Fórum Kisebbségkutató Intézet.

Klinger András (szerk.) 1996. *Demográfia*. Budapest, KSH.

Konečná, Alena 1977. Národnostní homogamie a heterogamie v ČSSR. *Demografie* 1. sz. 1–10. p.

Metodika sčítania obyvateľov z hľadiska ich príslušnosti k národnosti alebo etniku so zreteľom na materinský jazyk. Bratislava, SÚ SR, 2018, 27. p. https://www.scitanie.sk/o-scitani/zakladne-informacie-o-scitani-2021#i6

Pramenné dielo 2001-2020. http://www.statistics.sk/

Sčítanie obyvateľov, domov a bytov 2001. Bývajúce obyvateľstvo podľa národnosti, podľa materinského jazyka a pohlavia za SR, kraje a okresy. Bratislava, Štatistický úrad SR, 2002.

Ziegenfuss, Vladimír 1966. Národnostní smíšenost manželství v ČSSR. *Demografie*, 1. sz. 28–35. p.

https://www.scitanie.sk/obyvatelia/zakladne-vysledky/pocet-obyvatelov/SR/SK0/SR

https://www.scitanie.sk/storage/app/media/dokumenty/vzor-formularahu.pdf

http://portal.statistics.sk

Függelék

F1. táblázat. A magyar nemzetiségűek házasságkötéseinek a száma és nyers házasságkötési arányszáma Szlovákiában, 2001–2020

Év	Szlovákia	%	Magyarok	%
2001	23795	4,4	1916	3,7
2002	25062	4,7	1830	3,5
2003	26002	4,8	1835	3,5
2004	27885	5,2	1970	3,8
2005	26149	4,9	1836	3,6
2006	25939	4,8	1721	3,3
2007	27437	5,1	1789	3,5
2008	28293	5,2	1799	3,5
2009	26356	4,9	1620	3,2
2010	25415	4,7	1697	3,3
2011	25621	4,7	1747	3,8
2012	26006	4,8	1780	3,9
2013	25491	4,7	1814	4,0
2014	26737	4,9	1852	4,1
2015	28775	5,3	1931	4,2
2016	29897	5,5	2068	4,5
2017	31309	5,8	2216	4,9
2018	31177	5,7	2228	4,9
2019	29664	5,4	2069	4,6
2020	23753	4,4	1720	3,8

F2. táblázat. A vegyes házasságkötések száma és aránya a magyarok körében és Szlovákiában 2001–2020

Év	Szlovákia	%	Magyarok	%
2001	2597	10,9	488	25,5
2002	3396	13,6	495	27,1
2003	4080	15,7	514	28,0
2004	4220	15,1	507	25,8
2005	4818	18,4	499	27,2
2006	4622	17,8	493	28,7
2007	4666	17,0	498	27,8
2008	4818	17,0	497	27,6
2009	4911	18,6	482	29,8
2010	4613	18,2	520	30,6
2011	4932	19,3	520	29,8
2012	4680	18,0	540	30,3
2013	4859	19,1	571	31,5
2014	4987	18,7	614	33,2
2015	5569	19,4	682	35,3
2016	5472	18,3	693	33,5
2017	6121	19,6	731	33,0
2018	6149	19,7	751	33,7
2019	5567	18,8	715	34,5
2020	4167	17,5	626	36,4

F3. táblázat. A magyar nemzetiségűek válási számainak és arányszámainak alakulása Szlovákiában, 2001–2020

Év	Szlovákia	%	Magyarok	%
2001	9817	1,8	977	1,9
2002	10960	2,0	1124	2,2
2003	10716	2,0	1039	2,0
2004	13857	2,6	1050	2,0
2005	11553	2,1	1045	2,0
2006	12716	2,4	1188	2,3
2007	12174	2,3	1087	2,1
2008	12675	2,3	1075	2,1
2009	12671	2,3	1086	2,1
2010	12015	2,2	931	1,8
2011	11102	2,1	905	2,0
2012	10948	2,0	910	2,0
2013	10946	2,0	848	1,9
2014	10514	1,9	834	1,8
2015	9786	1,8	733	1,6
2016	9286	1,7	686	1,5
2017	9618	1,8	727	1,6
2018	9560	1,8	718	1,6
2019	9466	1,7	671	1,5
2020	8295	1,5	618	1,4

F4. táblázat. A szlovákiai magyar nemzetiségű lakosság számának változása 2001 és 2021 között

Kerület	2001		2011		2021		Magyarok-változás. 2001–2021	
	Szlovákia	Magyar nemz.	Szlovákia	Magyar nemz.	Szlovákia	Magyar nemz.	Szám szerint	%
Pozsony	599015	27434	602436	23888	719537	20657	-6777	-24,7
Nagyszombat	551003	130740	554741	120784	566008	115831	-14909	-11,4
Trencsén	605582	1058	594328	797	577464	841	-217	-20,5
Nyitra	713422	196609	689867	169460	677900	151213	-45396	-23,1
Zsolna	692332	660	688851	553	691613	639	-21	-3,2
Besztercebánya	662121	77795	660563	67596	625601	65865	-11930	-15,3
Eperjes	789968	817	814527	646	808931	809	-8	-1,0
Kassa	766012	85415	791723	74743	782216	66210	-19205	-22,5
Összesen	5379455	520528	5397036	458467	5449270	422065	-98463	-18,9

F5. táblázat. Az egyéb és ismeretlen nemzetiségű házasságot kötő felek száma, aránya a magyar párú vegyes házasságoknál és Szlovákiában, 2001–2020

Év	Szlovákia			Magyarok		
	Egyéb és ismeretlen(ek)			Egyéb és ismeretlen(ek)		
	Száma	Házasságra lépők aránya	Vegyes házasságra lépők aránya	Száma	Házasságra lépők aránya	Vegyes házasságra lépők aránya
2001	849	1,8	16,3	33	0,9	3,4
2002	1288	2,6	19,0	40	1,1	4,0
2003	1664	3,2	20,4	45	1,2	4,4
2004	1960	3,5	23,2	35	0,9	3,5
2005	2048	3,9	21,3	43	1,2	4,3
2006	1996	3,8	21,6	31	0,9	3,1
2007	2087	3,7	21,7	41	1,1	4,1
2008	2087	3,7	21,7	39	1,1	3,9
2009	2153	4,1	21,9	59	1,8	6,1
2010	2085	4,1	22,6	124	3,7	11,9
2011	2296	4,5	23,3	132	3,8	12,7
2012	2109	4,1	22,5	112	3,1	10,4
2013	2183	4,3	22,5	147	4,1	12,9
2014	3194	6,0	32,0	249	6,7	20,3
2015	3743	6,5	33,6	295	7,6	21,6
2016	2610	4,4	23,8	163	3,9	11,8
2017	3333	5,3	27,2	230	5,2	15,7
2018	3874	6,2	31,5	289	6,5	19,3
2019	3369	5,7	30,3	256	6,2	17,9
2020	2299	4,8	27,6	177	5,1	14,1

F6. táblázat. A magyar nemzetiségűek 100 házasságkötésre és vegyes házasságkötésre jutó válásainak a száma Szlovákiában a regisztrált adatok alapján, 2001–2020

Év	Szlovákia – 100 HKTV*	Szlovákia – 100 VHKTV**	Magyarok – 100 HKTV*	Magyarok – 100 VHKTV**
2001	41,3	32,2	51,0	49,8
2002	43,7	27,3	61,4	56,5
2003	41,2	22,5	56,6	49,7
2004	49,7	23,2	53,3	56,6
2005	44,2	20,1	56,9	58,1
2006	49,0	22,0	69,0	55,9
2007	44,4	22,0	60,8	58,2
2008	44,8	18,0	59,7	49,4
2009	48,1	18,2	67,0	55,1
2010	47,3	18,4	54,9	44,1
2011	43,3	17,9	51,8	45,8
2012	42,1	17,9	51,1	40,3
2013	42,9	15,1	46,7	32,0
2014	39,3	15,5	45,0	29,5
2015	34,0	13,5	37,9	26,2
2016	31,1	13,1	33,2	23,7
2017	30,7	12,2	32,8	23,9
2018	30,7	12,1	32,2	22,3
2019	31,9	12,9	32,4	21,3
2020	34,9	15,1	35,9	21,6

*100 HKTV: 100 házasságkötésre jutó válások száma

**100 VHKTV: 100 vegyes házasságkötésre jutó válások száma

F7. táblázat. A magyar nemzetiségűek 100 házasságkötésre és vegyes házasságkötésre jutó válásainak a száma Szlovákiában a korrigált (K) adatok alapján, 2001–2020

Év	Szlovákia – 100 HKTV–K	Szlovákia – 100 VHKTV–K	Magyarok – 100 HKTV–K	Magyarok – 100 VHKTV–K
2001	25,6	18,6	25,2	23,1
2002	29,2	20,2	30,2	26,8
2003	29,3	20,8	28,3	24,8
2004	34,3	21,3	27,9	27,5
2005	35,3	25,2	32,6	31,6
2006	38,9	26,4	37,1	30,1
2007	35,9	26,8	35,0	32,9
2008	41,2	27,5	38,9	32,6
2009	45,0	34,2	41,3	38,1
2010	43,7	33,3	34,5	31,2
2011	40,4	31,2	36,5	38,1
2012	39,2	26,8	36,4	32,5
2013	39,2	23,5	33,9	27,2
2014	38,5	23,8	37,0	31,0
2015	37,8	23,2	36,6	33,7
2016	35,8	22,2	34,3	31,0
2017	38,4	22,0	39,7	35,4
2018	36,8	18,1	39,1	32,6
2019	33,9	17,1	34,0	30,1
2020	31,7	13,0	33,7	27,1

László Gyurgyík

Demographic Changes of the Hungarian Population in Slovakia 2001–2020. Marriage and Divorce Movement

In our study, we analyse the changes in the marriage and divorce movement of the Hungarian population in Slovakia between 2001 and 2020 against the background of the marriage and divorce movement in Slovakia as a whole. We use registered and adjusted data for our analysis. The analysis of these adjusted data reveals trends in the marriage and divorce movements of the Hungarian population in Slovakia that differ significantly from the registered data. The marriage rates of the Hungarian population living within the Slovak state framework were less favourable (lower) than the national rates during the period under review, while the divorce rates were more favourable (lower). The Hungarian marriage and divorce rates were lower than the national rates. The mixed marriage rate among Hungarians is higher than the national rate, as is the mixed divorce rate. At the same time, the differences are significantly smaller on the basis of adjusted data than on the basis of registered data.